

dinsdag 1 januari

“Ja, één keer per jaar wil de Vierde Macht de handen **geserreerd** op elkaar drukken als collega’s worden gelauwerd tijdens de Oscar-uitreiking voor de journalistiek.”

Bron: *Villamedia*

Wat betekent het woord *geserreerd* en waar komt het vandaan? En heeft het iets met een *serre* te maken?

MOEILIJKEWOORDENDAG

---

geserreerd

Het woord *geserreerd* betekent ‘kort en krachtig (van stijl), compact’. Het is eigenlijk het voltooid deelwoord van *serreren* (‘samendrukken’); dat werkwoord is ontleend aan het Franse *serrer*, dat ‘sluiten, drukken, persen’ betekent.

Van dit werkwoord is overigens ook *serre* afgeleid; dat betekende oorspronkelijk ‘afgesloten ruimte’, specifiek ‘plantenkas, broeikas’. In het Nederlands heeft het er de betekenis ‘glazen uitbouw aan een huis’ bij gekregen. Zo’n uitbouw was aanvankelijk voor planten bedoeld, maar werd later ook een verblijfsruimte voor mensen.

Op deze Taalkalender wordt elke dinsdag een niet-alledaags woord toegelicht. Het gaat niet zozeer om zeldzame woorden – je kunt ze in principe zomaar in de media tegenkomen – maar om woorden die niet iedereen direct herkent of kan plaatsen. Elk woord wordt op de voorkant geïllustreerd met een citaat dat daadwerkelijk in de krant of op een nieuwssite heeft gestaan; op de achterkant staat informatie over de betekenis en de herkomst van het woord, en soms ook over verwante woorden. Zowel leenwoorden als inheemse Nederlandse woorden komen aan de orde.

Taaladviesdienst

ONZE TAAL

---

woensdag 2 januari

Wat is juist: 'Vast staat dat er dit jaar veel gaat veranderen' of 'Vaststaat dat er dit jaar veel gaat veranderen'?

TAALADVIESDAG

vaststaan of vast staan

Juist is: 'Vast staat dat er dit jaar veel gaat veranderen.'

Vaststaan is een samengesteld werkwoord en wordt dus waar mogelijk aan elkaar geschreven: 'Ik geloof dat de prijs nog niet vaststaat', 'De regels hebben vanaf het begin vastgestaan.' Maar de delen kunnen ook los van elkaar in de zin voorkomen: 'De prijs staat nog niet vast', 'Mijn plan stond meteen vast.'

Als een zin begint met 'Vast staat dat ...', wordt de woordcombinatie ook gesplitst, en wordt *vast* in feite een los bijwoord. Een zin kan namelijk niet met een persoonsvorm beginnen, behalve als het een vraagzin of een gebiedende wijs betreft ('Gaat er veel veranderen?', 'Verander alsjeblieft nooit!').

Vergelijkbaar is 'Ik hoop dat het belang van de werknemers vooropstaat' tegenover 'Voorop staat het belang van de werknemers.'

Taaladviesdienst

donderdag 3 januari

Waarom een vertaaldag?

VERTAALDAG

vertalen

Vertalen is een boeiend vak, waar veel creativiteit bij komt kijken. Vertalers van boeken en gedichten doen veel meer dan woorden uit de ene taal omzetten in woorden uit de andere taal die hetzelfde betekenen. Figuurlijk taalgebruik is een bekend obstakel: elke taal heeft eigen uitdrukkingen en metaforen, en lang niet altijd is er een goed alternatief beschikbaar. Maar ook de stijl: informele dialogen met veel spreektaal kun je niet in zakelijke woorden vertalen, maar welke taalvariant is dan wel geschikt? Straattaal, jargon, dialect, plat taalgebruik?

In deze rubriek vertellen enkele vertalers over struikelblokken die ze tegenkwamen, én natuurlijk over de oplossing die ze hebben gekozen. Ook komen er enkele ‘valse vrienden’ voorbij: woorden die iets anders betekenen dan ze op het eerste gezicht lijken te betekenen.

Maar daarnaast zetten we u, de lezer, aan het werk. Om de week treft u op donderdag een vertaalopgave aan waar ú uw creativiteit op kunt loslaten. Hoe en wat, dat leest u als het zover is. Wie weet schuilt er wel een vertaler in u!

Nederland Vertaalt / Onze Taal

ONZE TAAL

---

vrijdag 4 januari

Taalkronkelvrijdag begint het jaar met een lekker bakkie.

~~~~~ TAALKRONKELVRIJDAG ~~~~~

KOFFIE VEKEERD € 1,95

Prijслиjst café

Broodje naar
keuze, ruim
belegd met
koffie of thee.

Menukaart

*De koffie en de
cappuccino bij
'Hello There Bar'
waren ook goed
te versmaden.*

Info Regio

Voor blootstelling aan de
zon 6 koffielepeltjes op
het lichaam aanbrengen.

Verpakking zonnebrandcrème

ONZE TAAL

---

zaterdag 5 januari

Bitcoin, ethereum, stratis en ripple zijn voorbeelden van 'cryptomunten'.

Wat betekent *cryptomunt* precies en waarom heet zo'n munt zo?

— OUD EN NIEUW —

---

cryptomunt

Een *cryptomunt* is digitaal geld: een internetmunt(eenheid) die bestaat uit een computercode. Bij transacties op internet wordt gebruikgemaakt van versleutelde informatie en daar komt dan ook de naam *cryptomunt* vandaan: *crypto-* is een verkorting van *cryptografie*, dat ‘geheimschrift’ betekent.

Heel lang werd die verkorting alleen gebruikt in wetenschappelijk jargon, maar inmiddels komt *crypto-* dankzij de populariteit van cryptomunten veel vaker in het gewone taalgebruik voor. Nieuwe woorden met *crypto-* zijn bijvoorbeeld *cryptovaluta*, *cryptobelegger*, *cryptomanie*, *cryptocrash*, *cryptojacking*, *cryptomiljonair* en *cryptokoorts*. De betekenis is alleen wel iets anders: hier gaat het namelijk steeds om een verkorting van *cryptomunt* in plaats van het oorspronkelijke *cryptografie*. Bijzonder aan virtuele munten is dat ze niet uitgegeven worden door een centrale bank, zoals bij fysiek geld het geval is, maar beheerd worden door de gebruikers zelf.

De zaterdagen op deze kalender staan in het teken van ‘oud en nieuw’. De ene week gaat het over een (bijna) vergeten woord of uitdrukking, de andere week over een neologisme: een nieuwgevormd, kortgeleden in gebruik gekomen woord.

Laura van Eerten en Vivien Waszink
(Instituut voor de Nederlandse Taal)

zondag 6 januari

---

1. De grote variëteit aan kraamcadeaux bracht Mira in een lastig pakket: Zou ze een mand met luiers en duur babypoeder geven of zo'n trendy geboorteboom?
2. Een klein beukje danwel berkje zou weer eens iets anders zijn dan zo'n geëikte knuffel- of teddybeer, een badboekje of een 'I love mama'-slabbetje.

Zondag is dit jaar 'taaltestdag'. Elke week staan hier twee zinnen met fouten in spelling, grammatica, zinsbouw, woordkeuze en interpunctie. Aan u de taak die fouten eruit te halen. Achter op elk blaadje staat de oplossing.

TAALTEST

De gecorrigeerde fouten zijn vet gemarkeerd:

1. De grote variëteit aan **kraamcadeaus** bracht Mira in een lastig **parket: zou** ze een mand met luiers en duur baby-poeder geven of zo'n **trendy** geboorteboom?
2. Een klein beukje **dan wel** berkje zou weer eens iets anders zijn dan zo'n **geijkte** knuffel- of teddybeer, een badboekje of een 'I love mama'-slabbetje.

Een paar opmerkingen:

- De uitdrukking is *in een lastig parket*.
- Na een dubbele punt komt gewoonlijk een kleine letter.
- Zowel *duur* als *dure babypoeder* is juist (want *babypoeder* kan zowel een het-woord als een de-woord zijn), maar *duur* is veruit het gewoonst.
- Bijvoeglijke naamwoorden die op de klinker *y* eindigen, krijgen geen buigings-*e*; vandaar *zo'n trendy geboorteboom*.
- *Knuffel- of teddybeer* is juist als het om een samentrekking (inkorting) van *knuffelbeer* en *teddybeer* gaat: er komt een streepje op de plaats van een weggelaten woorddeel. Overigens *kán* ook bedoeld zijn *zo'n geijkte knuffel* (en dus niet per se *knuffelbeer*); dan is het streepje niet nodig.

Taaladviesdienst

maandag 7 januari

‘We moeten wat vaart terugnemen, want we pikken te veel paaltjes.’ Dit is een zin die je onder zeelieden zou kunnen horen.

Wat bedoelt een zeeman met dat *paaltjes pikken*?

---

een paaltje pikken

Als een schip *een paaltje pikt*, slaat het met de kiel op het water. Dat gebeurt alleen als het met te hoge snelheid tegen de golven in vaart, want dan komt het voorschip door een eerste golf uit het water omhoog, en slaat dan met kracht terug op een volgende golf. Dat geeft dan de indruk dat het schip iets massiefs raakt, zoals een paal.

Dit neerslaan op de golven kan er zo ruw aan toegaan dat de mast staat te ‘schudden in z’n tuig’. *Schudden in z’n tuig* wordt ook gezegd van mensen die hevig trillen of bibberen.

Op deze kalender leest u elke maandag meer over de rijke taal van de scheepvaart. De ene week vertelt oud-sleepvaartkapitein Jenö Sebök over specifiek taalgebruik van zeelui en andere schepelingen, de andere week gaat Onze Taal in op uitdrukkingen die we aan de scheepvaart te danken hebben.

Jenö Sebök